



Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

8. studenoga 2016. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Okoliš – Direktiva 92/43/EEZ – Očuvanje prirodnih staništa – Članak 6. stavak 3. – Arhuška konvencija – Sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša – Članci 6. i 9. – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 47. – Pravo na djelotvornu sudsku zaštitu – Projekt podizanja ograde – Zaštićeno područje Strážovské vrchy – Upravni postupak izdavanja odobrenja – Organizacija za zaštitu okoliša – Zahtjev za stjecanje statusa stranke u postupku – Odbijanje – Sudski postupak“

U predmetu C-243/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike, Slovačka), odlukom od 14. travnja 2015., koju je Sud zaprimio 27. svibnja 2015., u postupku

Lesoochranárske zoskupenie VLK

protiv

Obvodný úrad Trenčín

uz sudjelovanje:

Biely potok a.s.,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal (izvjestiteljica), M. Vilaras i E. Regan, predsjednici vijeća, A. Rosas, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Jarašiūnas i C. Lycourgos, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 18. travnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Lesoochranárske zoskupenie VLK, I. Rajtáková, *advokátka*,
- za slovačku vladu, B. Ricziová i M. Kianička, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: slovački

— za Europsku komisiju, A. Tokár i L. Pignataro-Nolin, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 30. lipnja 2016.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) i članka 9. Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, potpisane u Aarhusu 25. lipnja 1998., koja je u ime Europske zajednice odobrena Odlukom Vijeća 2005/370/EZ od 17. veljače 2005. (SL 2005., L 124, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 7., str. 151., u daljnjem tekstu: Arhuška konvencija).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Lesoochranárske zoskupenie VLK (Udruga za zaštitu šuma VLK, u daljnjem tekstu: LZ), organizacije za zaštitu okoliša osnovane u skladu sa slovačkim pravom i Obvodný úrad Trenčín (Okružni ured u Trenčinu, Slovačka) o zahtjevu te organizacije da joj se prizna status stranke u upravnom postupku u vezi sa zahtjevom za odobrenje projekta podizanja ograde radi proširenja rezervata divljači na zaštićenom području.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

- 3 Člankom 2. Arhuške konvencije, naslovljenom „Definicije”, njegovim stavcima 4. i 5. propisano je:

„4. ‚javnost‘ znači jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba te, sukladno domaćem zakonodavstvu odnosno praksi, njihove udruge, organizacije ili skupine;

5. ‚zainteresirana javnost‘ znači javnost na koju utječe ili bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu, ili koja je za to zainteresirana; za potrebe ove definicije, nevladine organizacije koje rade na promicanju zaštite okoliša i udovoljavaju svim zahtjevima domaćeg zakonodavstva smatrat će se zainteresiranima.”
- 4 Članak 6. navedene konvencije naslovljen „Sudjelovanje javnosti u odlučivanju u određenim djelatnostima” propisuje:

„1. Svaka je stranka:

[...]

- (b) sukladno svojem domaćem zakonodavstvu, dužna također primjenjivati ovaj članak na odluke o predloženim djelatnostima izvan opsega Dodatka I., a koje mogu imati značajne učinke na okoliš. U tu svrhu, stranke su dužne utvrditi podliježe li takva predložena djelatnost ovim odredbama;

[...]

2. Zainteresirana javnost mora rano tijekom postupka odlučivanja o okolišu, bilo putem javne obavijesti ili pojedinačno, kako je prikladno, te na odgovarajući, pravodoban i djelotvoran način biti obaviještena. [...]

[...]

3. Postupci sudjelovanja javnosti trebaju obuhvatiti razumne vremenske rokove za različite stadije, koji će osigurati dovoljno vremena za obavješćivanje javnosti u skladu sa stavkom 2. i kako bi se javnost pripremila i djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu.

4. Svaka stranka dužna je osigurati rano sudjelovanje javnosti kada su sve mogućnosti otvorene i kada se može osigurati djelotvorno sudjelovanje javnosti.

5. Svaka stranka treba, gdje je to prikladno, poticati moguće podnositelje zahtjeva na određivanje zainteresirane javnosti, na otpočinjanje razgovora i na pružanje informacija koje se odnose na ciljeve njihovoga zahtjeva prije nego zatraže dopuštenje.

6. Svaka stranka dužna je od nadležnih tijela zatražiti osiguranje pristupa zainteresiranoj javnosti u cilju ispitivanja, na njezin zahtjev ukoliko tako propisuje domaće zakonodavstvo, besplatno i odmah čim na raspolaganju budu sve informacije važne za odlučivanje, kako je navedeno u ovom članku, i koje su na raspolaganju za vrijeme postupka sudjelovanja javnosti, bez utjecaja na pravo stranaka da odbiju otkriti određene informacije u skladu s člankom 4. stavcima 3. i 4. [...]

[...]

7. Postupci sudjelovanja javnosti moraju javnosti pružiti mogućnost dostave pisanim putem, ili, kako je prikladno, prigodom javne rasprave ili upita podnositelja, sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost.

[...]”

5 Članak 9. iste konvencije, naslovljen „Pristup pravosuđu”, propisuje u svojim stavcima 2. do 4.:

„2. U okviru svojeg domaćeg zakonodavstva, svaka je stranka dužna osigurati da pripadnici zainteresirane javnosti

(a) koji imaju dovoljan interes; ili, kao druga mogućnost,

(b) koji dokažu povredu prava, tamo gdje to upravno postupovno pravo stranke zahtijeva kao preduvjet,

imaju pristup postupku ocjene pred sudom i/ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, kako bi osporili materijalnu i proceduralnu zakonitost neke odluke, čina ili propusta u ovisnosti od odredbi iz članka 6. i, tamo gdje je to predviđeno domaćim zakonodavstvom i bez utjecaja na stavak 3. ovoga članka, drugih odgovarajućih odredbi ove Konvencije.

Ono što predstavlja dovoljan interes i povredu prava bit će utvrđeno u skladu sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva i dosljedno cilju osiguranja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravosuđu u okvirima ove Konvencije. U tu će se svrhu interes svake nevladine udruge koja ispunjava uvjete navedene u članku 2. stavku 5. smatrati dovoljnima u smislu gornjeg podstavka (a). Također će se smatrati kako takve udruge imaju prava koja se mogu povrijediti u smislu gornjeg podstavka (b).

Odredbe ovoga stavka 2. neće isključiti mogućnost prethodnog razmatranja pred nekim administrativnim tijelom i neće utjecati na uvjet potrebnog iscrpljenja svih postupaka administrativne ocjene prije upućivanja na postupak sudske ocjene, ako takav uvjet u domaćem zakonodavstvu postoji.

3. Osim i bez obzira na postupke ocjene navedene u stavcima 1. i 2. ovoga članka, svaka je stranka dužna osigurati pripadnicima javnosti, koji udovoljavaju mjerilima, ako ih ima, utvrđenima domaćim zakonodavstvom, pristup administrativnim ili sudbenim postupcima kojima se osporavaju činjenja i nečinjenja privatnih osoba i tijela vlasti koji su u suprotnosti s odredbama domaćega zakonodavstva koje se odnose na okoliš.

4. Pored stavka 1. i bez utjecaja na njega, postupci navedeni u stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka imaju osigurati odgovarajuće i djelotvorne pravne lijekove, uključujući sudsku zabranu gdje je to prikladno, trebaju biti pravični, jednakopravni, pravodobni i ne toliko skupi da bi se time sprječavalo njihovo provođenje. Odluke prema ovom članku treba donijeti ili zabilježiti u pisanom obliku. Odluke sudova, a gdje god je to moguće, drugih tijela, moraju biti dostupne javnosti.”

Pravo Unije

- 6 Članak 2. stavak 2. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL 1992., L 206, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 2., str. 14.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 2006/105/EZ od 20. studenoga 2006. (SL 2006., L 363, str. 368.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 6., str. 194., u daljnjem tekstu: Direktiva 92/43), glasi:

„Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom namijenjene su održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti, prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa Zajednice.”

- 7 Članak 3. stavak 1. Direktive 92/43 propisuje:

„Koherentna europska ekološka mreža posebnih područja očuvanja osniva se pod nazivom Natura 2000. Ova mreža, sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi navedeni u Prilogu I. i staništa vrsta navedenih u Prilogu II., omogućuje održavanje određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta ili, kad je to potrebno, njihov povrat u povoljno stanje očuvanosti u njihovom prirodnom arealu.

Mreža Natura 2000 obuhvaća područja posebne zaštite koja su države članice klasificirale u skladu s Direktivom [Vijeća] 79/409/EEZ [od 2. travnja 1979. o očuvanju divljih ptica (SL 1979., L 103, str. 1.)].”

- 8 Članak 4. Direktive 92/43 glasi:

„1. Na temelju kriterija utvrđenih u Prilogu III. (Faza 1) i relevantnih znanstvenih informacija svaka država članica predlaže popis područja, uz naznaku koji se prirodni stanišni tipovi iz Priloga I. i koje vrste iz Priloga II. prirodno nalaze na tom području. [...]

Popis se proslijeđuje [prosljeđuje] Komisiji u roku od tri godine od priopćenja ove Direktive, zajedno s informacijama o svakom području. [...]

2. Na temelju kriterija utvrđenih u Prilogu III. (Faza 2) i u okviru svake od pet biogeografskih regija navedenih u članku 1. točki (c) podtočki iii. te cijelog područja navedenog u članku 2. stavku 1., Komisija u dogovoru sa svakom državom članicom sastavlja nacrt popisa područja od značaja za Zajednicu na temelju popisa država članica u kojima se navode područja na kojima se nalaze jedan ili više prioriteta prirodnih stanišnih tipova ili prioriteta vrsta.

[...]

Popis područja odabranih kao područja od značaja za Zajednicu, u kojem su istaknuta ona područja na kojima se nalazi jedan ili više prioriternih prirodnih stanišnih tipova ili prioriternih vrsta, Komisija usvaja u skladu s postupkom utvrđenim člankom 21.

[...]

4. Kad se područje od značaja za Zajednicu usvoji u skladu s postupkom utvrđenim u stavku 2, dotična država članica ga određuje kao posebno područje očuvanja što je prije moguće [...].

5. Čim se područje uvrsti na popis naveden u trećoj točki stavka 2. podložan je odredbama članka 6. stavaka 2., 3. i 4.”

9 Članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 određuje:

„Svaki plan ili projekt koji nije izravno povezan s upravljanjem područjem ili potreban za njegovo upravljanje, ali bi na njega mogao imati značajan utjecaj, bilo pojedinačno bilo u kombinaciji s ostalim planovima ili projektima, predmet je ocjene prihvatljivosti utjecaja koje bi mogao imati na ta [to] područje, s obzirom na ciljeve očuvanja područja. U svjetlu zaključaka procjene utjecaja na područje i sukladno odredbama stavka 4., nadležna tijela državne vlasti odobravaju plan ili projekt tek nakon što se uvjere da on neće negativno utjecati na cjelovitost dotičnog područja te, ako je to potrebno, nakon dobivanja mišljenja od šire javnosti.”

10 Članak 7. te direktive propisuje:

„Obveze koje proizlaze iz članka 6. stavaka 2., 3. i 4. ove Direktive zamjenjuju sve obveze koje proizlaze iz prve rečenice članka 4. stavka 4. Direktive [79/409] u vezi područja klasificiranih na temelju članka 4. stavka 1. ili slično priznatih prema njezinom članku 4. stavku 2. od datuma provedbe ove Direktive ili datuma klasifikacije ili priznanja od strane države članice u skladu s Direktivom [79/409], pod uvjetom da je potonji datum kasniji.”

Slovačko pravo

11 Članak 13. stavak 2. zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (Zakon br. 543/2002 o zaštiti prirode i krajolika) određuje:

„Za područja koja ulaze u drugi stupanj očuvanosti, suglasnost tijela za zaštitu prirode zahtijeva se za:

[...]

(d) ograđivanje zemljišta izvan granica građevinskog područja općine, uz iznimku ograda rasadnika, voćnjaka i vinograda.

[...]”

12 U skladu s člankom 82. stavkom 3. tog zakona:

„[...] [J]edino podnositelj zahtjeva je stranka u postupku izdavanja odobrenja ili izuzeća, osim ako je zakonom drukčije određeno. [...] Zainteresirana osoba je svaka udruga koja ima pravnu osobnost i najmanje godinu dana radi na zaštiti okoliša i krajolika [...] i u pisanom obliku najavi svoje sudjelovanje u postupku najkasnije sedam dana nakon obavijesti iz stavka 7.”

- 13 Navedena odredba, u svojoj izmijenjenoj verziji koja je na snazi od 1. prosinca 2011., glasi kako slijedi:

„Jedino podnositelj zahtjeva je stranka u postupku izdavanja odobrenja ili izuzeća, osim ako je zakonom drukčije određeno. [...] Udruge koje imaju pravnu osobnost i glavna djelatnost im je, tijekom najmanje godinu dana, zaštita okoliša [...] i koje su prethodno zatražile da sudjeluju u postupku [...], stranke su postupka [...] ako su svoj interes da budu stranke potvrdile u pisanom ili elektroničkom obliku na početku upravnog postupka; izjava mora biti dostavljena tijelu nadležnom za zaštitu prirode u roku koji je u tu svrhu odredilo tijelo o kojemu je riječ istodobno kada i informacije o otvaranju postupka kao i o tomu da postupak može utjecati na interese prirode i prirodnih područja koja su zaštićena ovim zakonom [...]”.

- 14 Članak 14. Správny poriadok (Zakonik o upravnom postupku), u verziji primjenjivoj na spor u glavnom postupku propisuje:

„(1) Stranka u postupku osoba je čija prava, zakonom zaštićeni interesi ili obveze trebaju biti predmet službenog postupanja ili na čija prava, zakonom zaštićene interese ili obveze odluka neposredno može utjecati; stranka u postupku također je osoba koja tvrdi da se odlukom može neposredno utjecati na njezina prava, zakonom zaštićene interese ili obveze, i to dok se ne dokaže suprotno.

2. Stranka u postupku također je osoba kojoj je takav status dodijeljen posebnim zakonom.”

- 15 Sukladno članku 15.a stavku 2. Zakonika o upravnom postupku „sudionik u postupku” ima pravo biti obaviješten o pokretanju upravnog postupka, pristupiti spisima koje su podnijele stranke u upravnom postupku, sudjelovati na raspravama i inspekcijama na licu mjesta i dostavljati dokaze i druge elemente na temelju kojih će se odluka donijeti.

- 16 Članak 250.b stavci 2. i 3. Občiansky súdny poriadok (Zakonik o građanskom postupku), u verziji primjenjivoj na spor u glavnom postupku, propisuje:

„2. Ako tužbu podnosi osoba koja tvrdi da joj nije dostavljena odluka upravnog tijela iako mora biti stranka u postupku, sud preispituje točnost te tvrdnje, zahtijeva od upravnog tijela da toj stranci dostavi službenu odluku i, ako je potrebno, nalaže obustavu njezina izvršenja. Stav suda obvezujući je za to upravno tijelo. Nakon što je izvršilo dostavu, upravno tijelo spis dostavlja pravosudnom tijelu u svrhe odluke o žalbi. Ako se u okviru upravnog postupka nakon izvršenja sudske naloga u pogledu dostavljanja odluke pokrene žalbeni postupak, upravno tijelo o tome obavješćuje sud bez odgode.

3. Sud postupa u skladu sa stavkom 2. samo ako nije istekao rok od tri godine od donošenja odluke koja tužitelju nije dostavljena.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 17 Republika Slovačka obavijestila je 28. travnja 2004. Europsku komisiju o klasifikaciji područja Strážovské vrchy (Vrhovi Strážova, Slovačka), ukupne površine oko 59 000 hektara, kao posebnog zaštićenog područja na temelju Direktive 79/409, u svrhe osiguranja zaštite i razmnožavanja određenih vrsta ptica od europskog interesa, poput sivog sokola (*falco peregrinus*).
- 18 Osim toga, Odlukom Komisije 2008/218/EZ od 25. siječnja 2008. o donošenju, primjenom Direktive 92/43, prvog ažuriranog popisa područja od značaja za Zajednicu za alpsku biogeografsku regiju (SL 2008., L 77, str. 106.), dio toga područja, površine oko 29 000 hektara, uvršten je na popis područja od značaja za Zajednicu.

- 19 LZ je 18. studenoga 2008. obaviješten da je Okružni ured u Trenčínu otvorio upravni postupak o zahtjevu koji je podnio Biely potok a.s. za odobrenje projekta podizanja ograde radi proširenja rezervata za uzgajanje jelena na zemljištima koja se nalaze u zaštićenom području Strážovské vrchy.
- 20 Potom se LZ očitovao tom tijelu, koje mu je dostavilo zapisnik o usmenom dijelu postupka i pripremne dokumente za odluku o izdavanju traženog odobrenja.
- 21 S obzirom na te elemente, LZ je zahtijevao prekid upravnog postupka pozivajući se na elemente koji isključuju izdavanje odobrenja. U tom pogledu temeljio se osobito na određenim elementima koji se nalaze u očitovanjima Štátná ochrana prírody – Správa CHKO (Državni ured za zaštitu okoliša – Služba za zaštićeno prirodno područje, Slovačka) od 3. prosinca 2008.
- 22 Odlukom od 23. travnja 2009. Okružni ured u Trenčínu odbio je zahtjev LZ-a da mu se prizna status stranke u upravnom postupku izdavanja odobrenja jer mjerodavno zakonodavstvo udrugama s pravnom osobnošću poput LZ-a priznaje samo status „zainteresirane osobe” a ne onaj „stranke u postupku”.
- 23 Upravnu žalbu u sljedećem stupnju koju je protiv te odluke podnio LZ odbio je Krajský úrad pre životného prostredia v Trenčíne (Regionalno tijelo za okoliš u Trenčínu, Slovačka) iz istog razloga, odlukom od 1. lipnja 2009., koja je postala konačna 10. lipnja 2009. (u daljnjem tekstu, te dvije odluke zajedno: odluke o kojima je riječ u glavnom postupku).
- 24 Odlukom – također od 10. lipnja 2009. – koja je postala konačna 19. lipnja 2009., Okružni ured u Trenčínu izdao je odobrenje koje je zatražio Biely potok.
- 25 LZ je 11. lipnja 2009. podnio tužbu protiv odluka o kojima je riječ u glavnom postupku pred Krajský súd v Trenčíne (Regionalni sud u Trenčínu, Slovačka) radi stjecanja statusa stranke u upravnom postupku na temelju, osobito, članka 9. stavka 3. Arhuške konvencije.
- 26 Taj sud, nakon što je zastao s odlučivanjem čekajući proglašenje presude Suda od 8. ožujka 2011., Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), odlukom od 23. kolovoza 2011. poništio je odluke o kojima je riječ u glavnom postupku temeljeći se, među ostalim, na toj presudi.
- 27 Odlukom od 26. siječnja 2012. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Republike Slovačke, Slovačka) ukinuo je odluku od 23. kolovoza 2011. Krajský súda v Trenčíne (Regionalni sud u Trenčínu) i vratio mu predmet na ponovno odlučivanje.
- 28 Iz navedene odluke od 26. siječnja 2012. proizlazi, s jedne strane, da na temelju slovačkih odredbi o građanskom postupku, nakon konačnog zaključenja upravnog postupka u meritumu, koje je u ovom slučaju nastupilo nakon odluke od 10. lipnja 2009. Okružnog ureda u Trenčínu kojom je prihvatio zahtjev za odobrenje, više nije bilo potrebno provoditi neovisan sudski nadzor odluke kojom se odbija priznati status stranke u upravnom postupku jer se postupovna prava koja taj status daje mogu izvršavati samo u slučaju kada je postupak još uvijek u tijeku s obzirom na to da se osoba koja zahtijeva taj status na njega ne može pozivati kada je taj postupak konačno meritorno zaključen.
- 29 S druge strane, ako u takvoj situaciji treba biti okončan sudski postupak koji se odnosi na dodjelu takvoga statusa, dotična osoba treba biti upućena o mogućnosti zahtijevanja statusa stranke u postupku podnoseći žalbu kao „izostavljena stranka” na temelju članka 250.b stavka 2. Zakonika o građanskom postupku, s tim da se takva žalba ipak mora podnijeti u zakonskom roku od tri godine propisanom u članku 250.b stavku 3. tog zakonika.
- 30 Odlukom od 12. rujna 2012. Krajský súd v Trenčíne (Regionalni sud u Trenčínu) po drugi put je poništio odluke o kojima je riječ u glavnom postupku.

- 31 Prema mišljenju tog suda, odluka o odobrenju od 10. lipnja 2009. Okružnog ureda u Trenčínu donesena je preuranjeno jer dok je trajao upravni postupak o zahtjevu za stjecanje statusa stranke u tom upravnom postupku sudski postupak još nije bio konačno zaključen. Taj sud smatra da je do toga konačnog zaključenja postupak o zahtjevu za odobrenje trebao biti prekinut.
- 32 Odlukom od 28. veljače 2013. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) ukinuo je odluku Krajský súd v Trenčíne (Okružni sud u Trenčínu) od 12. rujna 2012. u bitnome zbog istih razloga kao iz svoje odluke od 26. siječnja 2012.
- 33 Odlukom od 23. studenoga 2013. Krajský súd v Trenčíne (Regionalni sud u Trenčínu) odbio je zahtjev za dodjelu statusa stranke u postupku koji je zahtijevao LZ i smatrao da ga ne mora uputiti u mogućnosti zahtijevanja statusa stranke u postupku podnošenjem žalbe kao „izostavljene stranke” na temelju članka 250.b stavka 2. Zakonika o građanskom postupku jer je u međuvremenu istekao rok od tri godine iz članka 250.b stavka 3. toga Zakonika.
- 34 Nakon što je LZ podnio žalbu protiv te odluke od 23. studenoga 2013., sud koji je uputio zahtjev smatra da se, uzimajući u obzir presudu od 8. ožujka 2011., Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), u bitnome postavlja pitanje jesu li u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku i koja se odnosi na prava koja pojedincima dodjeljuje pravo Unije poštovani osobito članak 6. stavak 3. Direktive 92/43, temeljno pravo na djelotvornu sudsku zaštitu ugrađeno u članak 47. Povelje kao i cilj osiguravanja visoke razine zaštite okoliša koji se nastoji postići i tom direktivom i člankom 9. Arhuške konvencije.
- 35 Sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu smatra da bi se moglo smatrati da nacionalno postupovno pravo treba tumačiti na način da u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku upravni postupak o izdavanju odobrenja ne smije nastaviti ni biti konačno zaključen dok nije donesena konačna odluka o zahtjevu za priznavanje statusa stranke u tom upravnom postupku.
- 36 Naime, u takvoj situaciji nastavak upravnog postupka o zahtjevu za odobrenje mogao bi biti protivan načelu kontradiktornosti jer je jedino podnositelj zahtjeva stranka u tom postupku i ne može biti isključeno da, bez sudjelovanja organizacija za zaštitu okoliša poput LZ-a, u navedenom postupku neće biti istaknuti ni uzeti u obzir argumenti za zaštitu okoliša, tako da neće biti postignut glavni cilj takvoga postupka, onaj osiguravanja visoke razine zaštite okoliša.
- 37 U suprotnom bi se moglo smatrati da nastavak upravnog postupka o zahtjevu za odobrenje dok je sudski postupak o zahtjevu za dodjelu statusa stranke u postupku još u tijeku, omogućava osobito brzo postupanje u vezi s navedenim zahtjevom za odobrenje. Ako se taj upravni postupak ne bi mogao provesti a da nije konačno odlučeno o tužbama u vezi sa stjecanjem toga statusa, podnositelj zahtjeva za odobrenje mogao bi upravnim tijelima prigovoriti nejednako postupanje.
- 38 U tim okolnostima, Najvyšší súd Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Mogu li se osigurati pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, ugrađeno u članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u slučaju navodne povrede prava na visoku razinu zaštite okoliša, koje je uspostavljeno pod uvjetima koje je odredila Europska unija u najvećoj mjeri Direktivom o staništima, a osobito da se pomogne steći mišljenje javnosti o projektu koji bi mogao imati značajan utjecaj na posebna područja očuvanja obuhvaćena europskom ekološkom mrežom nazvanom NATURA 2000, kao i prava koja tužitelj, kao neprofitna udruga koja u području zaštite okoliša djeluje na nacionalnoj razini, ističe na temelju članka 9. Arhuške konvencije i u granicama navedenim u presudi Suda od 8. ožujka 2011., Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125), i kada nacionalni sud okonča sudski nadzor u sporu koji se odnosi na preispitivanje odluke kojom se negira status stranke u upravnom postupku za izdavanje odobrenja, kao što se dogodilo u ovom slučaju, i poziva zainteresiranu stranu da podnese tužbu jer je u navedenom upravnom postupku izostavljena?”

O prethodnom pitanju

- 39 Svojim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u bitnome pita treba li članak 47. Povelje, u vezi s člankom 9. Arhuške konvencije, tumačiti na način da im se, u situaciji poput one u glavnom postupku, protivi tumačenje pravila nacionalnog postupovnog prava prema kojem žalba protiv odluke kojom se organizaciji za zaštitu okoliša ne priznaje status stranke u upravnom postupku izdavanja odobrenja projekta, koji treba biti proveden na području zaštićenom na temelju Direktive 92/43, ne mora nužno biti ispitana dok se odvija taj postupak, koji može biti konačno zaključen prije nego što bude donesena konačna sudska odluka o statusu stranke, i automatski se odbija čim je projekt odobren, a što tu organizaciju obvezuje da podnese pravno sredstvo druge vrste kako bi stekla taj status i podvrgnula sudskom nadzoru poštovanje obveza od strane nadležnih tijela državne vlasti koje za njih proizlaze iz članka 6. stavka 3. te direktive.
- 40 U predmetu u glavnom postupku, LZ, organizacija za zaštitu okoliša, sudskim putem zahtijeva status stranke u upravnom postupku izdavanja odobrenja kako bi se u okviru žalbe mogla pozivati na prava koje pravo Unije dodjeljuje u području okoliša jer ta organizacija smatra da je odluka o odobrenju dotičnog projekta koji se treba provesti na području zaštićenom na temelju Direktive 92/43 kao posebno zaštićeno područje ili područje od značaja za Zajednicu donesena nepoštovanjem obveza koje za nacionalna tijela proizlaze iz članka 6. stavka 3. te direktive.
- 41 U tom pogledu, iz elemenata spisa kojima Sud raspolaže proizlazi da na temelju primjenjivih pravila nacionalnog postupovnog prava, organizacija za zaštitu okoliša poput LZ-a sudskim putem ne može osporavati odluku koja može biti protivna članku 6. stavku 3. Direktive 92/43, osobito u okviru žalbe usmjerene protiv kasnije odluke o odobrenju, osim ako je toj organizaciji unaprijed službeno priznat status stranke u dotičnom postupku, u ovom slučaju postupku odobrenja projekta koji treba biti proveden na zaštićenom području.
- 42 Prije svega treba podsjetiti da na temelju članka 6. stavka 3. Direktive 92/43, ocjena prihvatljivosti utjecaja plana ili projekta na dotično područje podrazumijeva da se prije njegova odobrenja, uzimajući u obzir najbolja znanstvena postignuća u tom području, moraju utvrditi svi aspekti toga plana ili projekta koji, samostalno ili zajedno s drugim planovima ili projektima, mogu utjecati na ciljeve očuvanja tog područja. Nadležna tijela državne vlasti odobravaju neku djelatnost na zaštićenom području jedino pod uvjetom da su sigurna da ta djelatnost nema štetne učinke na cjelovitost toga područja. To je slučaj kada sa znanstvene točke gledišta ne postoji nikakva razumna sumnja o nepostojanju takvih učinaka (vidjeti u tom smislu osobito presude od 24. studenoga 2011., Komisija/Španjolska, C-404/09, EU:C:2011:768, t. 99., kao i od 14. siječnja 2016., Grüne Liga Sachsen i dr., C-399/14, EU:C:2016:10, t. 49. i 50.).
- 43 Članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 tako doprinosi ostvarenju cilja koji se nastoji postići mjerama poduzetim na temelju te direktive, a koji se, u skladu s njezinim člankom 2. stavkom 2., sastoji od održavanja ili povrata u povoljno stanje očuvanosti prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa Unije i općenitijem cilju iste direktive – jamčenju visoke razine zaštite okoliša u pogledu njezinih zaštićenih područja.
- 44 Međutim, s obvezujućim učinkom direktiva koji im je priznat člankom 288. UFEU-a bilo bi nespojivo načelno isključiti mogućnost dotičnih osoba da se pozovu na obveze propisane direktivom. Korisni učinak Direktive 92/43 i njezina svrha, na koje se podsjeća u prethodnoj točki ove presude, zahtijevaju da se pojedinci na nju mogu pozivati pred sudom i da nacionalni sudovi mogu uzeti tu direktivu u obzir kao element prava Unije kako bi među ostalim provjerili je li nacionalno tijelo koje je izdalo neko odobrenje u vezi s nekim planom ili projektom poštovalo obveze koje proizlaze iz članka 6. stavka 3. navedene direktive, navedene u točki 42. ove presude te je li ono tako ostalo u granicama margine prosudbe koju ta odredba ostavlja nadležnim tijelima državne vlasti (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2004., Waddenvereniging i Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, t. 66. i 69.).

- 45 Osim toga, članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 propisuje da nadležna tijela državne vlasti, prije odobravanja plana ili projekta poput onog obuhvaćenog tom odredbom, trebaju, ako je to potrebno, dobiti mišljenje šire javnosti. Navedenu odredbu treba tumačiti zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) Arhuške konvencije, koja čini sastavni dio pravnog poretka Unije.
- 46 Potonja odredba propisuje da se odredbe članka 6. Arhuške konvencije u području sudjelovanja javnosti u odlukama o određenim djelatnostima primjenjuju kada je riječ o donošenju odluke o predloženim djelatnostima koje nisu navedene u Prilogu I. konvenciji a koje mogu imati značajan utjecaj na okoliš. Kao što proizlazi iz tog članka stavaka 3., 4. i 7., on javnosti dodjeljuje, među ostalim, prava kako bi „djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu”, podnoseći, „pisanim putem, ili, kako je prikladno, prigodom javne rasprave ili upita podnositelja, sve primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koje smatra važnima za predloženu djelatnost”. To sudjelovanje treba početi „rano [...]” kada su sve mogućnosti otvorene i kada se može osigurati djelotvorno sudjelovanje javnosti”.
- 47 U predmetu u glavnom postupku, LZ, za koji je nesporno da ispunjava zahtjeve navedene u članku 2. stavku 5. Arhuške konvencije za obuhvaćenost pojmom „zainteresirane javnosti” u smislu te odredbe, obuhvaćen je i širim pojmom „javnosti”, u svrhe odredbi članka 6. te konvencije. Osim toga, iako, kao što je to istaknula i nezavisna odvjetnica u točki 65. svojega mišljenja, projekt podizanja ograde u zaštićenom području, o kojemu je riječ u glavnom postupku, ne ulazi u djelatnosti navedene u Prilogu I. Arhuškoj konvenciji, činjenica da su nadležna nacionalna tijela odlučila otvoriti postupak odobrenja toga projekta na temelju članka 6. stavka 3. Direktive 92/43 dopušta, međutim, zaključiti da su ta tijela smatrala potrebnim ocijeniti značaj učinka navedenog projekta na okoliš u smislu članka 6. stavka 1. točke (b) Arhuške konvencije.
- 48 Točno je da potonja odredba pojašnjava da je primjena članka 6. Arhuške konvencije uređena domaćim zakonodavstvom dotične ugovorne stranke. Međutim, to pojašnjenje treba razumjeti tako da se odnosi jedino na načine sudjelovanja javnosti pojašnjene tim člankom 6., a da se ne dovodi u pitanje pravo sudjelovanja koje navedeni članak dodjeljuje organizaciji za zaštitu okoliša poput LZ-a.
- 49 Iz toga slijedi da organizaciji za zaštitu okoliša koja, poput LZ-a, ispunjava zahtjeve navedene u članku 2. stavku 5. Arhuške konvencije, članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) te konvencije dodjeljuje pravo da sudjeluje, u smislu pojašnjenom u točki 46. ove presude, u postupku donošenja odluke u vezi sa zahtjevom za odobrenje plana ili projekta koji može imati značajan učinak na okoliš jer u okviru tog postupka treba biti donesena jedna od odluka iz članka 6. stavka 3. navedene direktive.
- 50 Potom treba podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, na sudovima država članica da u skladu s načelom lojalne suradnje, koje je predviđeno člankom 4. stavkom 3. UEU-a, osiguraju sudsku zaštitu prava koja pojedinci imaju na temelju prava Unije. Članak 19. stavak 1. UEU-a usto državama članicama nalaže da osiguraju pravne lijekove dostatne za osiguranje djelotvorne sudske zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije (presuda od 19. studenoga 2014., ClientEarth, C-404/13, EU:C:2014:2382, t. 52.). Što se tiče upravnih odluka donesenih u okviru članka 6. stavka 3. Direktive 92/43, ta obveza proizlazi i iz članka 47. Povelje.
- 51 Naime, područje primjene toga članka Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano je u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije, pri čemu se tom odredbom potvrđuje ustaljena praksa Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (vidjeti osobito presudu od 30. lipnja 2016., Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, t. 23. kao i navedenu sudsku praksu).

- 52 Međutim, kada država članica uspostavi pravila postupnog prava koja se primjenjuju na pravna sredstva o korištenju prava koja organizaciji za zaštitu okoliša dodjeljuje članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) Arhuške konvencije, kako bi se nadzirale odluke nadležnih tijela državne vlasti u pogledu obveza koje za njih proizlaze iz tih odredbi, ta država članica provodi obveze koje proizlaze iz navedenih odredbi i stoga treba smatrati da provodi pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.
- 53 U tim okolnostima treba utvrditi da je Sud nadležan za odgovor na zahtjev za prethodnu odluku u dijelu u kojem se on odnosi na članak 47. Povelje.
- 54 Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, koje se nalazi u navedenom članku 47., sadržava osobito pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom.
- 55 Što se tiče prava na djelotvoran pravni lijek, treba istaknuti da članak 9. stavak 2. Arhuške konvencije pravo na pravno sredstvo dodjeljuje organizacijama za zaštitu okoliša koje ispunjavaju zahtjeve iz članka 2. stavka 5. te konvencije, što jest slučaj za LZ jer je pravno sredstvo usmjereno protiv odluke koja ulazi u područje primjene navedenog članka 9. stavka 2.
- 56 Međutim, odluke koje donose nadležna tijela državne vlasti u okviru članka 6. stavka 3. Direktive 92/43, odnosile se one na zahtjev za sudjelovanje u postupku odobrenja, na ocjenu potrebe okolišne ocjene utjecaja plana ili projekta na zaštićeno područje ili pak na prikladnost zaključaka izvedenih iz takve ocjene u pogledu rizika toga projekta ili plana za cjelovitost toga područja, bila ona zasebna ili uključena u odluku o odobrenju, odluke su koje ulaze u područje primjene članka 9. stavka 2. Arhuške konvencije.
- 57 Naime, kao što je to u bitnome nezavisna odvjetnica istaknula u točki 80. svojega mišljenja, odluke koje su donijela nacionalna tijela koje ulaze u područje primjene članka 6. stavka 3. Direktive 92/43 i ne odnose se na neku od djelatnosti navedenih u Prilogu I. Arhuškoj konvenciji, obuhvaćene su člankom 6. stavkom 1. točkom (b) te konvencije i stoga ulaze u područje primjene njezina članka 9. stavka 2. jer te odluke podrazumijevaju da nadležna tijela, prije ikakvoga odobrenja djelatnosti, ocjenjuju može li ona, u okolnostima slučaja, imati značajan utjecaj na okoliš.
- 58 Međutim, iz članka 9. stavka 2. Arhuške konvencije proizlazi da ta odredba ograničava marginu prosudbe kojom države članice raspolažu prilikom određivanja vrsta pravnih sredstava koja su njome obuhvaćena i da je njezin cilj osiguravanje „širokog pristupa pravosuđu” dotičnoj javnosti što uključuje organizacije za zaštitu okoliša koje ispunjavaju zahtjeve postavljene u članku 2. stavku 5. te konvencije (vidjeti analogijom, što se tiče članka 10.a Direktive Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL 1985., L 175, str. 40.), kako je izmijenjena Direktivom 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. (SL 2003., L 156, str. 17., u daljnjem tekstu: Direktiva 85/337) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 26., str. 48.), koji gotovo doslovno preuzima izričaj članka 9. stavka 2. Arhuške konvencije, presudu od 16. travnja 2015., Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, t. 39.).
- 59 Tako se u sudskim postupcima navedene udruge nužno moraju moći pozvati na pravila nacionalnog prava kojima se provodi zakonodavstvo Unije u području okoliša kao i pravila prava Unije o okolišu koja imaju izravni učinak (vidjeti analogijom, što se tiče članka 10.a Direktive 85/337, presudu od 15. listopada 2015., Komisija/Njemačka, C-137/14, EU:C:2015:683, t. 92.).
- 60 Unutar brojnih prava na koja se takva nevladina organizacija mora moći pozvati u okviru pravnog sredstva iz članka 9. stavka 2. Arhuške konvencije nalaze se pravila nacionalnog prava koja proizlaze iz članka 6. Direktive 92/43 (vidjeti analogijom, što se tiče članka 10.a Direktive 85/337, presudu od 12. svibnja 2011., Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen, C-115/09, EU:C:2011:289, t. 49. i 58.).

- 61 Dakle, takva organizacija mora moći osporavati, u okviru takvog pravnog sredstva, ne samo odluku da se neće provesti ocjena prihvatljivosti utjecaja dotičnog plana ili projekta na dotično područje nego i po potrebi ocjenu izvršenu time što je ona bila zahvaćena nepravilnostima (vidjeti analogijom, što se tiče članka 10.a Direktive 85/337, presudu od 7. studenoga 2013., *Gemeinde Altrip i dr.*, C-72/12, EU:C:2013:712, t. 37.).
- 62 Osim toga, treba istaknuti da članak 9. stavak 4. Arhuške konvencije zahtijeva da postupci iz njezina članka 9. stavka 2. osiguravaju „odgovarajuće i djelotvorne” pravne lijekove.
- 63 Stoga, kako bi se odgovorilo na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, treba ispitati protivi li se članku 47. Povelje, zajedno s člankom 9. stavcima 2. i 4. Arhuške konvencije, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, tumačenje pravila nacionalnog postupovnog prava iz kojeg proizlazi da pravno sredstvo koje podnosi organizacija za zaštitu okoliša, koja ispunjava zahtjeve postavljene u članku 2. stavku 5. te konvencije, protiv odluke kojom joj se ne priznaje status stranke u upravnom postupku izdavanja odobrenja projekta koji treba biti proveden na području zaštićenom na temelju Direktive 92/43, ne mora nužno biti ispitano tijekom odvijanja toga postupka, koji može biti konačno zaključen prije donošenja konačne sudske odluke o statusu stranke, i automatski se odbija čim je taj projekt odobren, što tu organizaciju obvezuje da podnese pravno sredstvo druge vrste kako bi stekla taj status i podvrgnula sudskom nadzoru poštovanje obveza od strane nadležnih tijela državne vlasti koje za njih proizlaze iz članka 6. stavka 3. te direktive.
- 64 Iako je to ispitivanje u načelu jedino na sudu koji je uputio zahtjev, ipak ostaje činjenica da je Sud nadležan iz odredaba prava Unije utvrditi kriterije koje taj sud može ili mora primijeniti u tom okviru. Osim toga, ništa ne sprečava nacionalni sud da postavi upit Sudu o primjeni navedenih odredbi u konkretnom slučaju, pod uvjetom, međutim, da s obzirom na sve elemente spisa kojima taj sud raspolaže, provede utvrđenje i ocjenu činjenica koje su potrebne u tu svrhu (vidjeti u tom smislu presudu od 3. prosinca 2015., *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, t. 51. i 52.).
- 65 Nakon što je to pojašnjeno, treba podsjetiti na to da je, u izostanku propisa Unije u području, na unutarnjem pravnom poretку svake države članice da uredi vrste pravnih sredstava namijenjenih osiguranju očuvanja prava koje pravo Unije dodjeljuje pojedincima jer su države članice dužne osigurati da u svakom slučaju bude zajamčena djelotvorna zaštita tih prava, i osobito, poštovanje prava na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, ugrađeno člankom 47. Povelje (vidjeti u tom smislu presude od 8. ožujka 2011., *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09, EU:C:2011:125, t. 47. kao i od 15. rujna 2016., *Star Storage i dr.*, C-439/14 et C-488/14, EU:C:2016:688, t. 46.).
- 66 U tom pogledu treba podsjetiti na to da članak 6. stavak 3. Direktive 92/43 uspostavlja postupak prethodnog nadzora koji se temelji na strogom kriteriju odobrenja koji uključuje načelo opreznosti, omogućava učinkovito sprečavanje negativnih utjecaja na zaštićena područja zbog predviđenih planova ili projekata jer obvezuje nadležna tijela državne vlasti da odbiju odobrenje plana ili projekta kada postoje neizvjesnosti o štetnim učincima tih planova ili projekata na cjelovitost tih područja (vidjeti u tom smislu osobito presude od 7. rujna 2004., *Waddenvereniging i Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, t. 57. i 58., kao i od 14. siječnja 2016., *Grüne Liga Sachsen i dr.*, C-399/14, EU:C:2016:10, t. 48.).
- 67 Međutim, u glavnom postupku je nesporno da je LZ, u određenoj mjeri, mogao sudjelovati u postupku odobrenja u svojem statusu „zainteresirane osobe”, a što mu je, među ostalim, omogućilo da s obzirom na očitovanja koje je dalo tijelo nadležno za okoliš, istakne argumente kojima se nastoji dokazati da projekt o kojem je riječ u glavnom postupku može utjecati na cjelovitost zaštićenog područja, pri čemu taj status nije ekvivalentan onomu „stranke u postupku”.
- 68 U tim okolnostima, tumačenje nacionalnog postupovnog prava, koje osporava LZ, a prema kojem se žalba protiv upravne odluke kojom se ne priznaje status stranke u postupku odobrenja ne mora nužno ispitati tijekom odvijanja tog postupka i odbija se po službenoj dužnosti čim je zatraženo odobrenje, ne

omogućava jamčenje organizaciji poput LZ-a djelotvorne sudske zaštite različitih ovlaštenja koja su svojstvena pravu sudjelovanja javnosti, u smislu članka 6. Arhuške konvencije, kako je pojašnjeno u točki 46. ove presude.

- 69 Dakle, iz elemenata spisa kojima Sud raspolaže proizlazi da bi status „stranke u postupku”, da mu je bio dodijeljen, LZ-u omogućio da aktivnije sudjeluje u postupku odlučivanja, bolje i relevantnije razvijajući svoje argumente o rizicima negativnih utjecaja planiranog projekta na cjelovitost zaštićenog područja, a koje bi usto nadležna tijela morala uzeti u obzir prije odobrenja i provedbe tog projekta.
- 70 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev usto je istaknuo da, s obzirom na to da jedino podnositelj zahtjeva za odobrenje ima pravo da potpuno sudjeluje kao stranka u postupku, ne može se isključiti da, bez sudjelovanja organizacije za zaštitu okoliša poput LZ-a u upravnom postupku kao stranke u postupku, argumenti za zaštitu okoliša neće biti istaknuti ni uzeti u obzir, tako da se neće postići osnovni cilj postupka iz članka 6. stavka 3. Direktive 92/43, odnosno onaj osiguravanja visoke razine zaštite okoliša.
- 71 Usto treba istaknuti da je status „zainteresirane osobe”, koji je LZ-u priznat u predmetu u glavnom postupku, nedostatan za isticanje, u okviru žalbe, argumenata kojima se nastoji osporiti zakonitost odluke o odobrenju, jer – kako bi mogao podnijeti takvu žalbu – mora imati status „stranke u postupku”.
- 72 U tim okolnostima treba utvrditi da tumačenje nacionalnog postupovnog prava, koje osporava LZ, a prema kojem podnošenje žalbe protiv upravne odluke kojom se ne priznaje status stranke u postupku odobrenja nije prepreka tomu da potonji bude konačno zaključen i da ta žalba po službenoj dužnosti i u svim okolnostima bude odbijena čim je izdano odobrenje, s obzirom na cilj kojim se nastoji osigurati širok pristup pravosuđu u području pravnih sredstava protiv odluka u području okoliša, ne može zajamčiti djelotvornu sudsku zaštitu pravâ koja članak 6. stavak 3. Direktive 92/43, zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) Arhuške konvencije, dodjeljuje organizacijama za zaštitu okoliša, a kojima se nastoje spriječiti posebno negativni utjecaji na cjelovitost zaštićenih područja na temelju te direktive.
- 73 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje treba odgovoriti da se članak 47. Povelje, zajedno s člankom 9. stavcima 2. i 4. Arhuške konvencije, time što jamči pravo na djelotvornu sudsku zaštitu, pod uvjetima koji osiguravaju širok pristup pravosuđu, pravâ koje organizaciji za zaštitu okoliša koja ispunjava zahtjeve postavljene u članku 2. stavku 5. te konvencije dodjeljuje pravo Unije, u konkretnom slučaju članak 6. stavak 3. Direktive 92/43, zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) navedene konvencije, treba tumačiti na način da mu se protivi, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, tumačenje pravila nacionalnog postupovnog prava prema kojem žalba protiv odluke kojom se takvoj organizaciji ne priznaje status stranke u upravnom postupku odobrenja projekta koji se treba provesti na području zaštićenom na temelju te direktive ne mora nužno ispitati tijekom odvijanja tog postupka, koji može biti konačno zaključen prije nego što bude donesena konačna sudska odluka o statusu stranke te se automatski odbija čim je taj projekt odobren, a što tu organizaciju obvezuje da podnese pravno sredstvo druge vrste kako bi stekla taj status i podvrgnula sudskom nadzoru poštovanje obveza od strane nadležnih tijela državne vlasti koje za njih proizlaze iz članka 6. stavka 3. te direktive.

Troškovi

- 74 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, zajedno s člankom 9. stavcima 2. i 4. Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, potpisane u Aarhusu 25. lipnja 1998., koja je u ime Europske zajednice odobrena Odlukom Vijeća 2005/370/EZ od 17. veljače 2005., time što jamči pravo na djelotvornu sudsku zaštitu, pod uvjetima da osigurava širok pristup pravosuđu, pravâ koja organizaciji za zaštitu okoliša koja ispunjava zahtjeve postavljene u članku 2. stavku 5. te konvencije dodjeljuje pravo Unije, u konkretnom slučaju članak 6. stavak 3. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore, kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 2006/105/EZ od 20. studenoga 2006., zajedno s člankom 6. stavkom 1. točkom (b) navedene konvencije, treba tumačiti na način da mu se protivi, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, tumačenje pravila nacionalnog postupovnog prava prema kojem žalba protiv odluke kojom se takvoj organizaciji odbija status stranke u upravnom postupku izdavanja odobrenja projekta koji se treba provesti na području zaštićenom na temelju Direktive 92/43, kako je izmijenjena Direktivom 2006/105, ne mora nužno ispitati tijekom odvijanja tog postupka, koji može biti konačno zaključen prije nego što bude donesena konačna sudska odluka o statusu stranke te se automatski odbija čim je taj projekt odobren, a što tu organizaciju obvezuje da podnese pravno sredstvo druge vrste kako bi stekla taj status i podvrgnula sudskom nadzoru poštovanje obveza od strane nadležnih tijela državne vlasti koje za njih proizlaze iz članka 6. stavka 3. te direktive.

Potpisi